

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

XIV. post Trinitatem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

DOMINICA XIII. POST DOMINICAM S.
Trinitatis, Epistola B. Pauli Apostoli ad Galatas V.

Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem. Hec enim sibi inuisem aduersantur, ut non quaecunque vultis, illa faciatis. Quod si spiritu ducimini, non estis sub lege. Manifesta autem sunt opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, adulatorum seruitus, veneficia, inimicitiae, contentiones, irae, vixae, dissensiones, scilicet, hereses, inuidiae, homicidia, ebrietates, comestationes, & his similia: quae praedico vobis, sicut praedixi. Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Fructus autem spiritus est, charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Aduersus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Supra paulo ante lectionem hanc Paulus Apostolus dixerat nos Christianos in libertatem vocatos, modo libertatem non vsurpemus nobis in occasionem carnis. Quod quomodo fieri possit, nunc docet, dicens: Secundum spiritum ambulate, & ea quae vobis per instinctum Spiritus sanctus suggerit, quae rectae rationis iudicium praescribit, aut dicitur, facite: & desideria carnis non perficietis, id est, ita reluctandum est, ut carni delectationes suas, quas desiderat, negetis, quod est libertatem suam non dare in occasionem carnis. Caro enim, id est, appetitus sensitiuus concupiscit aduersus spiritum, hoc est, ea appetit quae rationi repugnant. Spiritus autem, id est, appetitus intellectiuius, ratio seu anima concupiscit aduersus carnem, ea quae illi molesta sunt, puta castitatem corporis, vitiorum mortificationem, sui humiliationem, &c. Haec enim duo, puta spiritus & caro, sibi inuicem aduersantur (quod graue & intestinum est bellum) ut non quaecunque vultis, faciatis. Quae enim vultis, nisi ut nulla sint prorsus in vobis concupiscentiae illicitarum, malarumve delectationum? Nemo sanctorum hoc non voluit, sed quoribus fuit, qui hoc haecenus impetrauit? Nemo nisi ex singulari dono (ut Dei matrem excipiam) & gratia Dei ut à concupiscentijs sit liber, effecit. Si ergo non sinunt concupiscentiae vos agere quod vultis, non sinatis eas quoque perficere quod volunt, aut concupiscunt. Si, inquam, non potes facere, quin caro concupiscat aduersus spiritum, per diuinam gratiam adiutorium hoc facito, ne spiritus succumbat carni. Quod si spiritu Dei ducimini, non estis sub lege. Quasi diceret: His qui ducuntur desiderijs carnis, iure dominatur lex, eos coercens vel timore poenae. Malent enim legem non esse, ut libere facerent, quod clanculum desiderant. At is qui spiritu Dei ducitur, non est sub lege, quae timorem inuit, sed in charitate. Manifesta autem sunt opera carnis, unde cognoscetis num carne
Opera carnis
 quae sunt.

GGGG 2 mitti-

T. VI
21

mittitur cum scorto. Immunditia, hoc est, vitium contra naturam, vel inter eiusdem sexus homines, aut aliter. Impudicitia, quæ est libido, quæ expletur in oculis, tactibus, amplexibusquæ impudicis. Luxuria, quæ generale nomen explicat incontinentiæ vitia, & pro speciebus incontinentia alijs hic non singulariter nominatis accipitur. Idolorum seruitus. Veneficia, hoc est, sortilegia quæ idololatriæ quoque genus est quoddam. Inimicitia, in quibus rancor aut odium seruatur, quæ vtraque ex priuato oriuntur amore. Vnde sequuntur quoque contentiones verborum, emulationes, hoc est, inuidentiæ, vbi eadem res à duobus pluribusve appetitur, & alius alium impedit, alterquæ alteri hanc præripere conatur. Iræ, rixæ, dissensiones animorum, quæ roboratæ ex pertinaciâ sunt. Sedit, inuidiæ, homicidia, ebrietates, comestationes, inhonestæ, luxuriosas, conuiuia, quibus ventrigulæ, ineprijs, lætitiæ mundanæ, ostentationisq; seruitur. Hæc scilicet & his similia, quæ sicut prædixi præsens olim, ita nunc absens per epistolam prædico vobis opera esse carnis, id est, opera quæ secundum hominem sunt, non secundum Deum, aut secundum spiritum, eaq; mortifera, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequuntur. Qui talia, inquit, agunt, non qui talia quidem in se sentiunt, sed aduersus ea consurgunt. Aliud namque est agere vitia, aliud configere contra vitia, aut sentire. Qui enim aduersus vitia habet conflictum, habet quidem vitia in se cum quibus pugnat, sed his tamen non consentiens, non propterea excluditur à regno Dei. Deinde opera quoque spiritus enumerans, quæ in homine spiritus sanctus habitus operatur, & spiritui insunt rationali, dicit: Fructus autem spiritus sunt. Fructus rectè vocantur hæc opera spiritus, quoniam ex bona arbore, vbi fructus optimi ac suauis prodeunt, qui refectioem perpetuæ præbeant sanctorum. Fructus, inquit, spiritus sunt: Charitas, quæ est actus dilectionis diuinæ, fraternæquæ: ex cuius radice omnes aliæ virtutes vigent ac virent. Gaudium scilicet in Deo & in eius benignitate. Pax, quæ est tranquillitas mentis, voluntatisquæ vnio cum Deo. Patientia, quæ æquanimiter toleratur aduersa. Longanimitas, quæ stabilis, diurnaquæ est inter labores, seu inter aduersa animi expectatio bonorum diuinorum promissorum. Bonitas, id est, dulcedo benevolentia, & pia animi affectio. Benignitas, quæ ipsa quoque pia est affectio animi sua gratis offerentis, hilariterquæ quicquid potest propter Deum largientis. Mansuetudo, qua homo efficitur tractabilis, bonisquæ consentiens, lenis, mitisquæ, ac affabilis. Fides, id est, certitudo fidei. Aut fides est, qua veraciter credimus, quod non possumus videre. Aut fides, id est, fidelitas, fauorisq; constans, & sanctus erga proximum, cui prodesse cupit, & quem promouere gaudet. Modestia, quæ tam in verbis, quam in operibus modum tenet. Continentia, quæ ab illicitis, obscenisquæ operibus se temperat: ac frænat, & cum labore ac in luctamine ab obscena delectatione se continet. Idcirco enim continentia vocatur. Castitas est, quæ in pace ac quiete constituta se continet, omnem illecebram carnis, non tam impugnans, quam execrans. Cuius consummatio est concupiscentiæ omnes motus toto animi horrore detestari, iugemq; ac inuolabilem sui retinere puritatem. Aduersus huiusmodi spirituales fructus, non est lex prohibens eos, aut his contradicens, quin potius fouens eos. Porro ad-

Fructus spiritus qui sunt, & cur sic rectè vocentur.

Castitatis consummatio quæ sit.

uersu
Qui a
cruci
sunt
Chri
runt
ad ho
di an
mun
cepit

E X

N
bat r
uersi
plan
mitas
rat m
eos
lang
tarj
cessi
tibi
enim
non p
facer
vniu
Neq
deat

ma

I
fius
qua
ces,
locu
pass
enti
& h
uino
dica

uersus opera carnis iam prædicta maximè est, ex diametroque pugnat lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam cum vitijs & concupiscentijs suis crucifixerunt. Non omnes, inquit, vitijs reluctantur: sed hi soli tantum, qui sunt ex parte Christi, qui possessio sunt Christi, qui denique membra sunt Christi, & qui passionis Christi vestigia sequuntur, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Serui namque Christi ad hoc nituntur, ad hoc conanturque, vt vitia carnis subigant, & concupiscentijs, hoc est, mundi amor non consentiant. Reprimendo enim carnis voluptates, spernendo mundi gloriam, hominumque plausus ac fauores cruci sibi faciunt, cui præceptis iustitiæ perinde ac clauis se quibusdam affigunt.

serui Christi
si quomodo
carnem suam
cum vitijs
crucifigant.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICAE XIII.

post Dominicam sanctæ Trinitatis, Luca decimo septimo.

NON vnum in Euangelio præsentis Dominicæ tantum, sed decem in decem viris miracula à Christo facta narratur. Magnus enim adueniat medicus, quia magnus quoque languebat ægrotus. Aegrotabat non præstantia aut nobilitate magnus, sed vniuersitate insignis. Vniuersum enim genus languebat humanum. Fuit etiam ægritudo magna. A planta nanque pedis vsque ad verticem capitis non fuit in eo vel vlla sanitas. Non inueniebatur qui curare posset hunc infirmum, nisi qui creauerat mundum. Misit igitur Deus verbum suum, & sanauit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum. Magna infirmitas animarum, grauis morbus languor que vehemens nobilissima poscebat aromata & vnguenta pigmentaria. Adeo autem grauia fuere vulnera tua o homo, vt pro te sanando necesse fuerit Dei Filium vulnerari, necesse fuerit occidi, vt ex eius sanguine tibi balneum, ex eius cruore vnguentum tuis vulneribus adhiberetur. Sic enim Deus dilexit mundum, vt vniuersum suum daret, vt omnis qui credit in illum non pereat sed habeat vitam æternam. Itaque venit Filius Dei querere & saluum facere quod perierat. Siquidem de illo exibat virtus, & sanabat omnes. Hæc vniuersitas languentium in perfecto numero signatur decem leprosum. Neque enim vltra decem potest numerus procedere, quin ad vnitatem redeatur. Accipiamus itaque Euangelium.

Augustin.

Esaiæ 7.

Psalm. 106.

Ioan. 3.

Luca 19.

Luca 6.

Dum iret Iesus in Hierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilæam.

Iter hoc versus Hierusalem, vltimus fuit Christi ad Hierusalem ante ipsius passionem accessus. Ibat enim Hierosolymam, ad ciuitatem scilicet, itaque qua nouerat Iudæorum populum contra se amaricatum, præcipue pontifices, scribas, pharisæos & legisperitos, suum sanguinem sitientes. Ad quem locum vltro ascendit, qui eam ob rem in mundum, vt sua nos redimeret passione ac morte, venerat. Accessit igitur locum eundem, vt patris obedientiam sibi iniunctam impleret, & quo nos quoque ad obedientiam & Dei & hominum impigros currere & alacres doceret. Transibat autem per prouinciarum duarum, Samariæ & Galilææ medium, in quibus non raro prædicauerat & signa fecerat.

GGGG 3 Et

Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi.

Infirmas animarum quam sit peior, culosa.

Anima sanitas quam parum curetur ab hominibus.

Nemo à sanitate remotior seu longior est, quam is, qui se non cognoscit infirmum. Qui enim se infirmum nescit, quando remedium quæret? Periculiosior autem multo est infirmitas animarum, quam corporum: ideo maior quoque cura esse nobis debet pro animæ, quam corporis sanitate. Vtina autem vel tantum esset studium omnibus nobis pro animarum, quantum est pro corporum salute. Nam vbi modicum quid molestiæ quis sentit in corpore, aut in aliquo membro corporis, non quiescit requirens, donec remedium obtineat. Quare id pari modo non facimus circa languorem animæ!

Leuit. 13.

Venit Christus medicus medicorum in mundum, sanauit verbo omnia. Occurrerunt ei decem viri leprosi, petentes corporis sanitatem. Si medicus similis hodie inueniretur in mundo, qui leprosos omneque genus languorum aliud sanaret, nec pro sanitatis beneficio quicquam reciperet, quantus ad illum conflueret putatis quotidie languentium grex? Iam nullus mille agrotant animæ, imo lethalibus sunt morbis corruptæ, quibus si veller, absque villo negotio paratum inueniretur remediũ: & ex illis vix repe iur vnus, qui quærere velit sanitatem. Itane animæ sanitas fastidio est? Itane placet infirmitas? Itaque cum hic ingrederetur Iesus quoddam castellum, antequam intrasset, occurrerũt decem viri leprosi. Non poterant ciuitatem intrare leprosi, sed ab hominibus alijs separati morabantur. Audierant de vero medico, qui nullam non possit curare infirmitatem. Et dum accedunt, dum petunt, dum obediunt, non tam corporis, quam animæ recipiunt sanitatem. Non fefellit eos fides, quam habuerunt in Christum. Pro sanitate corporis rogabant, & vtriusque hominis inuenerunt salutem.

Qui steterunt à longè, & leuauerunt vocem, dicentes: Iesu præceptor miserere nostri.

Leprosi spiritualiter qui sint.

Steterunt à longè à Christo propter eius reuerentiam, quia morbus est fetidus, immundus & contagiosus. Stant quoque longè à Christo, qui sunt in anima leprosi & spiritualiter immundi: vt pote peccatores manifesti, longè à Deo constituti, clamantes præ magnò desiderio obtinendæ sanitatis: Iesu præceptor miserere nostri. Significantur autem per decem hos leprosos, peccatores manifesti, qui suo alios exemplo inficiunt, vt sunt hæretici, luxuriosi, ebriosi, aleatores & huiusmodi alij, qui sermone, opere & odore, hoc est, exemplo malæ vitæ inficiunt alios. Hi vt leprosi, quia sunt contagiosi, sunt fugiendi. Lepra enim carnis morbus est inficiens & contagiosus. Propterea qui hoc sunt infecti morbo, ab hominum consortio sequerantur. Leprosi itaque spiritualiter si omnes illi sunt, qui vel exemplo suo alios inficiunt, quanto magis hi, qui dedita ad hoc opera alios seducere nituntur, consolationem in hoc recipientes, quod socios habeant peccatorum? Perniciosum igitur est valde, habitare in medio peccantium vbi de iuramento, de execratione, de maledicentia, de impudicitia nemo erubescit. Necessè igitur est, vt scandalum sequatur infirmorum. Necessè est vt corrumpan bonos mores colloquia mala. Sunt quidem ad inuidendum &

1. Corint. 13.

Societas maiorum quam sit peccatio. sa.

detra-

T. VI
21

dehrendum alijs nati, vt nihil probare possint alienum quin omnia carpan, cuncta vituperent. Qui praterea impudicus est, impudica loquitur: & impudica auditorum facit corda. Sunt alij murmuratores, qui ad similia quoscunq; possunt, pertrahunt. Quos fecerunt exploratorum plerique, qui in terram promissionis ad considerandam terram missi fuerant terrae promissionis detrahentes: quo vniuersum populum murmurare fecerunt. Quamobrem nemo eorum qui de terra Aegypti egressi sunt sub Moise, permissus est à Domino intrare terram promissionis duobus exceptis, Caleph & Iosue: sed infra quadraginta annos perierunt omnes in solitudine. Consilium contra hanc lepram ac remedium aliud melius non est, quam vt linguae huiusmodi pestilentes lepraque infectae euitentur. Obserua quod curationis quoque modus circa hos leprosos hic significatur, idque maxime in tribus. Primo, quod occurrerunt Domino, velut hi qui infirmitatem suam erubescens agnouerunt. Steterunt enim à longè & verrecundi. Deinde clamauerunt, quo desiderij magnitudo insinuat, orantes ad Dominum: Iesu praeceptor miserere nostri. Tertio profecti sunt iuvene Christo obediens ad sacerdotes illis se ostensuri. Haec igitur tria, cōtritiō, oratio, & confessio, multum faciunt ad hoc vt spiritualiter leprosi mundentur.

Mutatio-
nis lepra
quā sit per-
niciōsissima.
Num. 11.

Remediū cō-
tra lepram
linguae.

Lepra spiri-
tualis per
queria ca-
retur.

Quos vt vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus.

Leprosos mittit sacerdotibus, quia in lege praeceptum erat, ad iudicium sacerdotum mundum seu immundum à lepra pronuciari. Non ergo sacerdotes faciebant, vt quis mundus immundusve esset, sed auctoritatem habebant iudicandi, pronuciandi & discernendi mundum ab immundo. Voluit igitur Dominus sacerdotum auctoritati deferri, non quod sua opera hominum subijci oporteret iudicio, sed iuxta legem superioribus voluit homines manere subiectos, neve sacerdotibus legisque peritis scandali calumniandi que praeberet occasionem, quod absque iudicio sacerdotum mundos pronuciasset. Voluit quoque noui testamenti sacerdotum figurare officium, qui in confessione peccatorum discernendi funguntur auctoritate & scientia ad ligandū & soluendum, pronuciantque quis mundus, quis ve immundus sit. Neque enim ipsi quenquam faciunt mundum aut immundum, nec peccata ipsi dimittunt, sed Deus dimittit solus. Ipsi vero eos, quibus dimittit peccata Deus, absoluunt. Quod significatum est olim in Lazaro, quem Dominus quatrivnum à morte ex sepulchro resuscitauerat ligatum: quem commisit Apostolis, vt soluerent & liberum ire sinerent. Aduerte autem quod dicit: Ite ostendite vos sacerdotibus. Haec ostensio peccatorum faciendā sacerdoti, quāso quando aut quomodo debet fieri nisi per confessionem. Facienda est igitur sacerdoti peccatorum confessio ab eo, quisquis deliquerit mortaliter. Nam quomodo in veteri testamento sacerdoti necesse erat vt ostenderetur plaga leprae, vt possit iudicare: ita in nouo, si peccator debeat absolui ac pronuciari mundus à sacerdote, necesse est, vt audiat primo peccatū eius sacerdos: vt pote illius iudex à Deo cōstitutus. Nemo enim iudicat de eo, quod nescit: nec ociose Petro & A-

Leuit. 11.

Cur sacerdo-
tibus missi
sint leprosi.

Sacerdotum
euangelico-
rum officium
quod.

Ioan. 11.

Confessio
peccatorum
quis facere
teneatur.

Leuit. 13.

T. VI
21

Matth. 16.

Confessio
Sacramen-
talis vti à
Christo præ-
cepta sūt.
Ioan. 20.

Leuit. 13.

postolis Christus dedit potestatem absoluendi & clauas, quibus quomodo quæ-
so vterentur aut quando, seu ad quid, si nemo confiteretur peccata sua? Vi-
des quia in hoc quod Apostolis commisit autoritatem, deditque spiritum
sanctum ad discernendum & iudicandum, quorum remittere peccata, quo-
rumve retinere deberent: hoc est, quos absolutione dignos, quosve indig-
nos iudicare deberent, etiam subditis tacite præceptum insinuauit, vt sua
confiterentur peccata, sine quorum confessione nec absolui possent, nec iu-
dicari? Misit eos præterea Dominus ad sacerdotes, vt offerrent sacrificium,
quod lege statutum erat, postquam à sacerdotibus visum iudicatumque essent mû-
di. Postremo, vt sacerdotes viso euidenti hoc miraculo, vel crederent vel
non crederent. Dominus autem noster Iesus Christus propensior semper erat
ad pietatem, ideo illis magis credendi, quam non credendi præstare voluit
occasionem. Denique & ex iudicio sacerdotum necesse erat euidentis mon-
strari factum miraculum.

Et factum est dum irent, mundati sunt.

Commendatur hic eorum obedientia simplex, quoniam vt iussi fuerat,
mox abierunt: & obedientie fructus quoque illico eos sequutus est. Si quis
dum irent, mundati sunt. Nam hoc certe erat futurum, si irent, vt munda-
rentur. Quare enim eos ad iudicium sacerdotum misisset, nisi vt mundi iu-
dicarentur? Vides hic quod in contritione Deus mundat peccatorem &
in proposito confitendi. Nam quia voluntatem habuerunt ostendendi se sa-
cerdoti, & iam ad perficiendam hanc voluntatem erant in itinere consti-
tuti, mundati sunt. Nunquam enim ita alligauit Deus gratiam & miseri-
cordiam suam, sacramentis, vt non possit gratiam aut virtutem sacramen-
ti dare etiam sine sacramento, puta vbi sacramentum baptismi aut confes-
sionis non posset obtineri, aut vbi, vt hic, quis accinctus est animo atque in
studio iam recipiendi. Hoc modo, vt in Actis habetur Apostolorum, multi
repperunt spiritum sanctum, antequam fuerunt baptizati, quia credebant
& parati erant ad baptismum quem etiam mox repperunt. Nemo tamen
presumat de singulari priuilegio sibi faciendo, quasi sine sacramentis ne-
cessarijs effectus possit consequi sacramentorum, vbi habere posset & neg-
ligeret. Itaque dum irent mundati sunt, Dixi, inquit Psalmista, *Confitebor
aduersum me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Deus
enim per internam contritionem, per operationem suam internam ac gratie
infusionem, hominem iustificat, antequam veniat ad confessionem. Imo
ad perfectam confessionem peccatorum opus foret aut deceret, vt antequam
sacerdoti reuelare inciperet peccata sua, iam per contritionem & internam
Dei operationem esset iustificatus.

Peccator qui
mundatur à
peccato.

Ahor. 10.

Psalm. 31.

Confessione
perfecte quid
necessarium

Vnus autem ex illis, vt vidit, quia mundatus est, regressus
est cum magna voce magnificans Deum. Et cecidit in faciem
ante pedes eius, gratias agens. Et hic erat Samaritanus.

Quoniam hic qui rediisse dicitur, Christo gratias agens tam studiosè,
refertur fuisse Samaritanus, intelligendum est reliquos nouem fuisse Iude-
os. Innuitur etiam aliud hic, quare non absque causa hic exprimitur fuisse
Samaritanus.

Samaritanus, quemadmodum in superioris Dominice Euangelio hic, qui circa illum qui cecidit in latrones, fecit misericordiam, non ociose insinuat fuisse Samaritanus: nempe ut intelligamus non raro fieri, ut hi, quibus minus creditur aut confiditur, imo de quibus non sperabatur, misericordiam & charitatem erga proximos, & deuotionem aut cultum erga Deum maiorem exhibeant, quam illi qui ex professione etiam magis ad huiusmodi obligabantur. Et ideo quando scriptura huiusmodi refert, conditionem etiam illam, quæ bonis ac deuotis est in laudem, duris uero aut negligentibus in probrum, simul enunciat. Ad probrum enim sacerdotis & laicæ erat, quod prætereuntes non compassi fuerunt infirmo, nec vulnerato impotenti quæ subuenerunt: cum Samaritanus (quod ad ipsius maximam erat laudem) subueniret compatiens. Hic uero cum Iudæi nouem alij pro beneficio receptæ sanitatis Christo nullas referrent gratias, ad illorum refertur probrum & ignominiam: ad commendationem uero Samaritani, quod redierit & humillimè beneficium agnouerit, gratias Deo agens. Fit enim non raro, ut ubi compassionem, misericordiam, & deuotionem putes te inuenire, non inuenias. Vbi uero inuenire te desperaueris, misericordiam & deuotionem abundanter offendas. Discitur hic quoque, nihil referre apud Deum, de quocunque genere aut gente quis sit natus, modo bonam deuotamque uoluntatem exhibeat erga Deum.

Respondens autē Iesus, dixit: Nonne decem mundati sunt & nouem ubi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena,

Exprobrat hic Iesus illis nouem licet absentibus ingratitude non haud vulgarem, quod mundati non redierint, ut hic fecit Samaritanus, ad agendas gratias Christo. Sed potest hic oriri dubium: Cum Christo finis curationis corporum, curatio fuerit animarum, idcirco teneatur ferè ab omnibus, eos quos Dominus curauerit in corpore, sanauerit etiam in anima, quomodo hi nouem leprosi arguuntur de ingratitude, si conuersi sunt, quia putandi sunt mortaliter deliquisse? Alioqui pro ueniali peccato non crederetur Christus tanto rigore zelatus fuisse. Dicendum omnes primo in fide ad Christum uenisse, omnes à Christo salutem animarum & corporum accepisse. Nouem uero illos Iudæos (ut quidam uolunt) à sacerdotibus fuisse deceptos, suadentibus sacerdotibus, ne crederent Christi hanc mundationem lepræ fuisse, sed obseruationi suam mundationem tribuerent legis, non uirtuti Christi. Inuidebant enim sacerdotes Christo eiusque miraculis & doctrinæ ubique poterant, detrahebant. Horum, inquam, susceptionibus decepti à fide exciderunt. Curatio autem Christi etsi præstaret simul conuersionem ad se & statum salutis his, qui sanabantur à Christo, non tamen eos qui beneficia ab eodem recipiebant, fieri necesse erat impeccabiles. Poterant enim à gratia iterum excidere: quod principi quoque contigit Apostolorum Petro, ut peccaret post conuersionem relapsus in mortale peccatum, ter negans Christum.

Et ait illi: Surge & uade. Quia fides tua te saluum fecit.

Commendat fidem huius Samaritani Dominus Iesus, quia dignus fuit, ut illi

Curationis
corporum
Christi fuit
se finem curationis
animarum.

Leprosos
nouem deceptos
fuisse à sacerdotibus
ne à Christo
se crederent
esse mundatos.

Matth. 26.
Marc. 4.
Luc. 22.
Ioan. 16.

HHHH illi

T. VI
21

Fides quomodo dicitur saluum facere.

illi beneficium vtriusque hominis impartiretur, puta vt & à lepra munda-
retur corporis, & in anima beneficium acciperet æternæ salutis. Quia verò
vbicunq; hoc verbum inueniunt in scriptura Lutherani, quod fides salu-
uum fecerit, gloriantur quod sine operibus illi salui facti sunt. Dicit illi-
tu, ne nimis cito glorientur. Neque enim ita erant iam salui, quibus hæc
verba dixit Iesus, vt aut iam essent beati, aut infallibiliter ad beatitudinem
perducendi. Sed fides eos saluos fecit, id est, in statum salutis, quo pos-
sunt Christi misericordia (si vellent) saluari, constituit. Hæc enim iustifi-
catio hominis sine operibus sit præuijs ex sola gratia Dei. A qua rursum
iterum atque iterum creberrimè homines peccando excidunt. Alij manen-
tes ac perseverantes iustificantur magis, id est, per bona opera, & Dei gra-
tiam cooperatè, iustiores fiunt per Christum Dominum nostrum, qui est
in secula benedictus, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

*Decem genera vitiorum, decem leproforum conditio-
nibus significantur.*

Occurrunt ei decem viri leprosi. Luca XVII. Audiuius hodie ex E-
uangelio decem occurrisse Christo leprosos & quod omnibus in-
firmis proprium est, pro sanitate ad Dominum clamasse. Fuit au-
tem eorum oratio humilis: Iesu præceptor miserere nostri. Pro misero-
cordia postulabant, quia miseriam sentiebant. In his decem leprosis nobis signi-
ficantur peccatores inuerecundi, manifesti, & contagiosi, qui alios infecti-
unt & seducunt.

Legimus in veteri nouoq; testamento de leprosis decem vicibus, qui va-
rijs fuere temporibus, in quibus decem genera vitiorum significantur, quo-
rum proprietates seu condiciones leproforum assimulantur conditionibus.
Primus leprosus (quem non primò ideo dicimus, quòd tempore fuerit pri-
or, sed quòd applicatione & ordine ad significandum nobis primus occur-
rit) fuit Othas rex. Hic superbus ac præsumptuosus, vt secundus refert Pa-
ralipomenon liber, cum temere vellet sacerdotis fungi officio, quod illi
nequaquam licebat, accepit thuribulum & incensum offerre volens, percussus
est à Domino lepra in fronte, qua vsque ad mortem nõ caruit. In hoc nobis
superbia significatur, quæ est grauis lepra animæ. Significatur autè nihil
minus etiam proprietates lepræ primæ, quæ est in cute intumescere. Superbius
enim omnis tumidus, omnibusq; tam Deo quàm hominibus est odiosus.
Scriptum est enim: Non habi abi in mento domus meæ, qui facti sunt superbi. Iudæ enim
superbus vt leprosus deuitatur, quandoquidè superbi mores nemini non
sunt exosi. Est enim præsumptuosus. Vnde Hieronymus dicit: Superbia plus
audet, quàm potest. Est autè superbia duplex, carnalis & spiritalis. Carna-
lis superbia ostentatur in vestibus, in cibis, in apparatu, in pompis, curio-
sitate & vanitatibus. Hæc omnia infectiunt vt lepra: quia superbia dum in-
uenerit nouitates, vanitates, curiositatesq; pro uocat alios ad sui imitacionem.
Spiritalis superbia, est animi extolentia in donis Dei, sanè detestabile vitium,
illam persecutus est Deus, atque è caelo protigauit. In paradiso fuit, & ibi ex-
cisa est.

Vitiorum genera decem per leprosum proprie- tates deligna-
na. x.

Othas lepro-
sus.
2. Paral. 6.

Superbia quæ
est grauis le-
pra.
Plalm. 60.

Hieron.
Superbia du-
plex quæ sit.

Superbia ubi
nam, nata sit.

Ha est
lis plu
difficu
remed
fut fut
Syrunt
lizeo,
pra.
cui a
pati. V
quam
habet.
modo.
pecuni
ram de
bus ad
agant:
Auarus
retia ca
rit. Pa
sum, v
lia. Q
omnia
quid e
cactu n
nimæ.
præcep
am ma
dientia
quia p
pellens
non non
tiam e
nomin
licet le
quoqu
guiten
tur rar
hanc Si
quoqu
amicus
tas eius
nem n
ve scri
Qui
sus Mo

Haec est. In mundo fuit, sed saepenumero grauitate punita. Superbia spiritua-
 lis plus habet periculi quam corporalis non enim facilliter agnoscitur, &
 difficulter curatur, quia superbus errorem suum nec agnoscit, nec admittit
 remedium, utpote dum se nemo prudentior sibi videtur. Secundus lepro-
 sus fuit Gibezi Helisæi discipulus, qui cupiditate deceptus, post Naaman
 Syrum cucurrit, & munera ab eodem clanculum, ut putabat ignorante He-
 lisæo, accepit: quem tandem ad correptionem Helisæi Dominus percussit le-
 pra. Vide Regum Iudæ historiam. Significatur autem in eo lepra auaritia,
 cui altera lepræ conditio seu proprietas arridet, quæ est sitire, & prurium
 pati. Verumque hoc auaris familiare est. Auarus enim semper sitit, quia nū-
 quam satiabitur pecunia, utpote cui tam deest quod habet, quam quod non
 habet. De quo præterea Ecclesiasticus ait: *Insatiabilis est oculus cupidi.* Sed quo-
 modo inquis, alios inficit? Exemplo. Quid enim non excogitat avarus, ut
 pecuniam augeat? dolos, mendacia, sophisticationes, pondera iniusta, stare-
 ram dolosam, mensuram iniquam, & alia id genus innumera, excogitat, qui-
 bus ad turpe utatur lucrum: aliosq; suo trahit exemplo, inducens ut similia
 agant: & quo suas merces pluris vendant, imposturas quoque committunt.
 Auarus araneæ comparari potest, quæ euiscerat se ad faciendam telam seu
 retia capiendis prædis idonea: quæ tamen tela, si vento forti perflatur, pe-
 rit. Pari modo avarus labore, sudore, & virium deflectione consumit seip-
 sum, ut telam texat araneæ. Huiusmodi enim omnia sunt bona tempora-
 lia. Quam ubi ventus grandis perflauerit, hoc est, cum mors ingruerit, mox
 omnia absumit contexta. In morte enim auarorum nemo unquam secum
 quid tulit. Tertius est leprosus, de quo in Euangelio legitur Matthæi, quæ
 tactu manus suæ Dominus curauit: & significat luxuriam, quæ est lepra a-
 nimæ. Congruit autem luxuriæ conditio lepræ, quod foetet. In lege enim
 præceptum erat leproso, ut os haberet veste contextum, ne foetor quempi-
 am malus exhalans inficeret: hoc est, ne in luxurioso verba impudica egre-
 dientia corrumpant pudicos. In hoc itaque significatur, ut dixi, luxuria,
 quia pro munditia Domino supplicat. Dominus quoque eius lepram de-
 pellens imperat, & dicit: Mundare. Hic etiam, ut aliqui volunt, propterea
 non nominatur, quod sicut Paulus dicit: *Omnis autem fornicatio & immundi-
 tas nec nominetur in vobis.* Quo significetur magis congruè in eo luxuria non
 nominanda. Quartum leprosum in scriptura inuenimus. Simonem sci-
 licet leprosum, sed mundatum. Hic nobis lepram iræ significat. Consentit
 quoque proprietates seu conditio quartæ lepræ, quæ est adultum habere san-
 guinem. Ira quoque est ebullitio sanguinis circa cor. Ex ira autem ori-
 tur rancor, indignatio, aspernatio & murmuratio: quæ non defuerunt
 huic Simoni, ut ex Euangelio liquet. Verum quia ira lepra est, & hæc
 quoque inficit, idcirco ne inficiaris ira aliena, scriptura monet: Noli esse
 amicus homini iracundo, nec ambules cum furioso, ne forte discas semi-
 tas eius, & sumas scandalum animæ tuæ. Carbo ignitus facillime carbo-
 nem mortuum, si coniunctus illi fuerit, resuscitat. Nam quemadmodum,
 ut scriptum est, *Sermo mollis frangit iram,* ita sermo durus excitat rixas.
 Quintus leprosus fuit soror Moysi, quæ propter murmuracionem aduer-
 sus Moysen fratrem suum, percussa est plaga lepræ à Domino, significat autem
 lepram

HHHH 2 lepram

Gibezi le-
prosus,
4. Reg. 5.

Auaritia le-
pra quam sic
insatiabilis.
Eccles. 5.

Eccles. 4.
Auaritia le-
pra quomo-
do alios in-
ficiat.

Auarus ut a-
ranæ com-
paretur.

Matth. 8.
Leprosus ta-
ctu curatus.
Luxuria qua-
lis sit animæ
lepra
Leuit. 15.

Ephes. 5.
Simon le-
prosus quos
ignit.
Matth. 6.
Marc. 4.

Lucæ 7.
Prover. 17.
Ira cuiusmo-
di sit lepra,
quomodo qd
inficiat.
Prover. 15.
Num. 12.
Maria soror
Moysi leprosa

T. VI
21

lepram inuidia. Cui quadrat proprietas quoque quinta leprae, quae est habere cutem candidam foris, intus nigram. Inuidia autem sub specie zeli se palians foris apparet lucida, quasi habens virtutum candorem: sed in corde intus habet nigredinem. Inuidia quoque morbus est (quare lepra vocatur) inficiens. Inuidus nanque se continere non potest, quin inuidia prodat detrahendo, obloquendo, vituperando, laudem minuendo, eius scilicet, cui inuidet. Sextum leprosum quartus Regum liber indicat, ubi quatuor leprosi in obsidione ciuitatis Samariae proficiscuntur ad castra Syriae famem sustinentes: & inuenerunt Syros turbatos, omnes fugisse ac reliquisse castra, omnibus diuitijs plena. Comederunt igitur & biberunt fatis, deinde regnum ciauerunt Israel. In his significatur lepra gula, cui haud parum conuenit iuxta conditio leprae, quae hominem facit pinguescere & inflari. Feruntur quoque leprosi auidi esse ciborum. Pinguescunt enim leprosi fortasse propter crassos humores, quos circumferunt indigestos. Referuntur autem quatuor ibi fuisse leprosi, quia gula circa quatuor versatur, in quibus gula agnoscitur. Pata nimium comedere, delicata nimis quaerere, ante tempus legitimum cibum sumere & nimis effusum ac auidum esse super cibum. Prouocat autem gulosus gulosum & inficit, ut quotidie cernitur in comestationibus & comotationibus. Septimus leprosus est Naaman Syrus. Hic a rege Syriae missus venit ad Helisaeum in quo aedie lepra significatur. Alludit autem huc quoque septima conditio leprae, quae est, grauem, desidiosum, pigrum, ac fastidiosum esse. Inficit quoque, nam vnus piger alium a bono opere detinet. Imo si quispiam ab opere obedienciae aut obsequio alium audit se excusantem, & liberum relinqui, idem ipse quoque, hoc ipsum tentat, quomodo laboris, aut superioris sui euadat siue eludat mandatum. Significatur autem ideo per Naaman, quod illum tam parui tædunt laboris, ut pro sui purgatione, iuxta verbum Prophetæ, iret in Iordanem, lauaretur & mundaretur. Octauam lepra legimus in Mose, cuius manus, dum in sinu mitteretur, extracta est leprosa: dum autem extra sinum manifesta teneretur foris non apparuit in ea lepra. Quo hypocritæ & simulatores significatur, quorum lepra est occulta in anima. Congruit autem ei octaua proprietas leprae, quae est habere rubedinem in facie: quae licet appareat, non est tamen pulchritudo, quia intuenti insuauis est & ingrata. Hanc spirituale lepra monuit nos Dominus cauere, dicens: *Attendite a sermone pharisaeorum, quod est hypocritis.* Nona lepra est ingratitude, & significatur in noue his leprosis, quorum hodiernum remittitur Euangelium: qui pro percepto beneficio Christo ingrati ad agendas gratias non redierunt. Consentit autem nona quoque conditio seu proprietas leprae, quae est vox rauca. Nouem enim illis leprosis adeo fuit vox rauca, ut nullus laus aut gratiarum actio audita sit exhibita Christo. Decimam lepra accipimus in illo leproso decimo, qui rediens, gratias egit Deo. Et in hoc significatur decima lepra conditio seu proprietas, quae est, lepra infirmitatem esse incurabilem, & a Deo solo sanandam, ideo quisquis a lepra animae, hoc est, a mortali peccato curatur, solius Dei beneficio curatur. Verum de his satis. Nunc de illis decem leprosis quorum hodiernum meminit Euangelium, loquendum est, per quos ut alias ubique intelliguntur peccatores. Qui si purgari volunt, faciant haec quae leprosi hodie fecerunt. Primo enim habuerunt fidem leprosi, ex beneficio Christi credentes se recepturos sanitatem. Nisi enim habere-

Inuidia lepra quomodo alios inficiat.

Leprosi quatuor quos signent. 4. Reg. 7.

Gula qualis sit animae lepra.

Gulae species quatuor quae.

Naaman leprosus quos signet. 4. Reg. 5.

Aedie lepra quomodo inficiat.

Mose lepra quid significet. Exod. 4.

Hypocritis qualis sit animae lepra.

Lucæ 2. Noue leprosi foris lepra quid signent.

Ingratitudo cuiusmodi sit lepra animae.

Leprosus Samaritanus quos signet.

Lepra spirituale curanda necessaria quae sint.

habent, quomodo Christo occurrerent, aut quomodo ab eodem quæ-
rent salutem? Quis commendat se medico, quem credit non posse sanare? Fi-
des ergo fecit occurrere Christo leprofos. Et tu si in te sentis plagam lepræ,
occurras oportet Christo. Quo? ad ostium cordis tui. Ibi enim stans pul-
sat, & te expectans dicit: *Ego sto ad ostium & pulso. Si quis aperuerit mihi, mirabo
ad eum, & cenabo cum eo.* Non oportet te igitur, ut Bernardus ait, ô homo
maria transfretare, non transalpinare terram, sed vsque ad ostium cordis
& oris occurrere Deo tuo. Si enim in te est fides, ostendet te tibi peccatorem,
ostendet tibi Deum summè iustum, omnipotentemque, qui nullum sine
inultum peccatum. Verum nihil iuuat peccata vetera deestari, si non ani-
mum habueris firmum futura quoque peccata cauendi. Quamdiu enim vo-
luntas manserit peccandi, nulla prodest confessio. Vide iam quid de sacer-
dotibus agatur concubinarijs, cum monachis proprietarijs, cum vsurarijs,
& cum omnibus qui in officijs sunt constituti, quæ absque peccato exerceri
non possunt. Qui etiam ad confessionem & Eucharistiam accedentes, haud-
quaquam verè pœnitere possunt: quia illud, de quo dolere debent, confiteri,
& abigere à se, ab his sequestrari recusant. Bona igitur aliena & non tua:
bona item si illicite acquisita retines, si luxuriæ fomenta, concubinam as-
seruas, si in officijs & quælibet illicitis perseveras, & nihilominus confes-
sioni seu Eucharistiæ confidis, falleris quisquis es, qui tibi sacramenta pro-
desse putas, quamdiu à te non recesserit voluntas delinquendi. Quam si di-
xeris deposuisse in quem vsum concubinam quæso tunc seruas tecum? Cur
odium non deponis? cur bona iniusta non restituis? Cur actionem illici-
tam aut officium, in quo absque peccato viuere te non posse sentis, non de-
feris? Cur si monachus es, in proprietate perseveras? Secundo, habuerunt
leprosi illi sui cognitionem, verecundiam & humilitatem. Steterunt enim
à longè, agnoscetes se immundos atque leprofos. Hoc modo publicanus
in templo orans, stabat à longè, non audens leuare oculos in cælum. Maria
quoque soror Marthæ verecunda retro secus pedes Domini accessit. Est e-
nim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam. Qua-
propter his qui non erubescunt peccata sua, per Hieremiam à Domino di-
citur: *Frons tua in terra meueritica facta est tibi, noluisse erubescere.* Tertium est quod
habuere leprosi, lachrymosa oratio. Hanc enim Domino obtulerunt le-
uantes vocem suam, & magno clamantes desiderio pro sanitate. Exclamat
Augustinus, dicens: O si possem homines excitare, & pariter cum homini-
bus excitari, ut essemus tales amatores vitæ permanentis, quales sunt ipsi
transiuntis: hoc est, ut tanto desiderio & feruore illam quæreremus, ad il-
lam anhelaremus beatam vitam, quanto studio ac cura temporalem mun-
di amici tuentur ac amant. In clamore igitur leproforum non respicitur
vox, sed desiderij magnitudo. Propterea Moysi in silentio oranti dictum est
à Deo: *Quid clamas ad me?* Mente non ore clamabat. Clamabat desiderio &
oratione. Itaque clamabant leprosi quoque, & salutiferum hoc nomen Ie-
su prætulere dicentes: Iesu præceptor miserere nostri. Et nobis quoque
aliud sub cælo non est datum nomen, in quo, quam in hoc nomine oportet
nos saluos fieri. Cum ergo nihil sit infelicius peccatore in suis peccatis
perseuerante, ita ad salutem redire desideranti nihil tam salutare, quam
suam

Quomodo
Christo oc-
currendum
sit.
Apoc. 1.
Bernard.

Iob. 4.

Confessio &
eucharistia
quibus nihil
profit.

Lucas 18.

Lucas 7.

Eccle. 10.

Hierem. 5.

Augustin.

Exod. 4.

Ad 4.

HHHH 3, suam

T. VI
21

suam turpitudinem & deformitatem agnoscere, suam flere miseriam, Dei offensionem, & mala quae fecit lugere, se indefinenter despiciere, se plangere & contra se conqueri coram Deo, dicendo: *Circumdedertunt me mala quorum non est numerus, comprehenderunt me iniquitates meae, & non potui vi videre. Contemplat eam tibi Domine, ut eruas me.* Hoc modo Esdras pro populo orans, omnium transgressiones sibi imputat dicendo: *Deus meus confundo & erubescio leuare faciem meam ad te quia delicta nostra creuerunt vsque ad caelum.* Verum vt intelligamus, quid verè poenitentibus profuit humiliatio sincera, quomodo Deum hec placet, recolendus est Achab pessimus & idololatra, qui Iezabel uxore sua procurante occidit Nabaoth virum iustum, vineamque eius, quam concupiscenti Achab ille vendere noluerat, possedit, audiens propterea Domini sententiam per Heliam sibi in hunc modum nunciatam: *O cidiisti & possidisti. Si Achab mortuus fuerit in ciuitate, comedent eum canes, si vero mortuus fuerit in agro comedent eum volucre calis & percutiet Dominus domum Achab, & cetera.* Hæc audiens Achab licet malus, quid fecit Scidit vestimenta sua, indutus est cilicio, ieiunauit, dormiuitque in sacco. Et misericordissimus Dominus ad Heliam dixit: *Nōne vidi Achab humiliatum coram me? Quare tūc humiliatus fuit mei causa, non in lucam malum super domum eius in diebus eius, sed in diebus filij eius.* Videsne ad quod profuit humiliatio? Si enim Achab impio diuinam sententiam metuenti seruilitèr profuit humiliatio hæc breuis, quam assumpsit, quamuis de peccatis suis non doluit: nec propterea assumpsit vt lugeret quod Deum offendit, sed quia poenam timens, eandem deprecari voluit: quanto magis proderit humiliatio vera, poenitentia ac Veracundia, qua se verus poenitens, verusque humilis, in sui consideratione deprimat, seque pro peccatis suis affligit?

Psalm. 39.

1. Esd. 9.

1. Reg. 21.
Humiliatio
sincera quomodo
profuit
poenitentibus.

Leuit. 19.

Respectus diuinus quam sit necessarius homini.

Lucæ 22.

Quartum, est sui ostensio coram sacerdote. Sacerdotibus enim dedit iudicium, scientiam, & autoritatem discernendi inter lepram & non lepram, inter mundum & immundum. Qui sententiam nullam ferre possunt, nisi ostenso sibi morbo, quare vel immundi vel mundi debeant iudicari. De hoc supra dixi in homilia, ideo hic transeo. Quintum, quod leprosi habuerunt, fuit respectus Dei, sicut scriptum est: *Quos vt vidit. Hic diuinæ misericordiae respectus a deo non parum iustificandis peccatoribus confert, vt sit omnino etiam necessarius. Si enim respectus intuirus ve basilisci vsque ad cor hominis penetrat intima animæ vulnerans, inficiens ac inderimens, quomodo respectus Dei non est maioris virtutis, vt plus possit saluare, quam possit basiliscus interimere? Absit, vt tam parum aut tam iniquè de diuina sententiamus misericordia. Simili respectu Petrus accepto exiuit atrium foras, & fleuit amare. Quare? quia Dominum negauerat. Quod quantæ fuisset ingratiudinis, & quam nullo pacto id facere debuisset, tunc demum à Domino respectus cognouit. Hic enim respectus diuinus facit hominem seipsum respicere. Itaque respectus à Deo homo vt seipsum iam discuniat, videat, sentiatque in tenebris se ambulare, potest se verè ad Deum conuertere, Deum inuocare, Deo confidere, atque quomodo deinceps immaculatus & mundus in hoc mundo viuere possit, prouidere. Quod largiatur nobis Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula, Amen.*

DOMI.